

BOUWEN IN DE BINNENSTAD

HANDLEIDING VOOR HET BOUWEN IN DE BESCHERME BINNENSTAD VAN PARAMARIBO

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAPPEN, EN CULTUUR

SITE-MANAGER VAN DE WERELD ERFGOED SITE

MAUD HOUTERMAN

PHILIP DIKLAND

2022

Deze uitgave is een initiatief van :

Paramaribo Urban Rehabilitation Program (PURP)

Tekst : Maud Houterman en Philip Dikland

Foto's : KDV architects, tenzij anders vermeld

Tekeningen : KDV architects

Persoonlijk gebruik van dit E-boek, alsmede niet-commercieel gebruik, zijn vrij.

Commercieel gebruik, voor welk doel dan ook, is niet toegestaan zonder toestemming van de auteurs .

Bij gebruik van de informatie altijd de naam van de auteurs vermelden.

1e versie 2014, 2e versie 31 October 2022

INHOUD

Voorwoord	4
Inleiding	5
1. Basisbegrippen en toepassingsgebied	6
2. Het karakter van de historische binnenstad	8
3. Het historische houten pand	9
4. Nieuwbouw in de binnenstad	20
5. Historiserende nieuwbouw	22
6. Moderne nieuwbouw	24
7. Maat en schaal	26
8. Uitbreiding van monumenten	30
9. Kleur	37
10. Materiaalgebruik	38
11. Dakopbouw en dakkapellen	40
12. Stoepen	44
13. Balkons en galerijen	45
14. Toevoegingen	47
Bijlage : A.R.S. 2003. no. 34 (VNHB)	53

VOORWOORD

Dit boekje is deel 2 van een serie van vier boekjes, die handelen over de juridische, architectonische, en technische aspecten van de monumentenzorg. De boekjes zijn bedoeld als praktische ondersteuning voor eigenaren en architecten die bezig zijn met monumentale panden.

deel 1 Restaureren met respect

Dit deeltje handelt over restauraties van monumenten, en eventuele daaraan gekoppelde nieuwbouw. Een restauratie dient te worden uitgevoerd in overeenstemming met de monumentenbeschikking van het pand, verder moet er worden voldaan aan de richtlijnen van de Commissie Monumentenzorg, en uiteraard moet worden voldaan aan de eisen in de Monumentenwet 2002. De beoordeling van het restauratieplan geschiedt door Commissie Monumentenzorg van het Ministerie van Onderwijs, waarbij wordt gelet op de monumentale en historische kenmerken van het pand. Dit boekje verschaft aan de hand van "goede" en "slechte" voorbeelden inzicht aan de architect hoe te handelen bij het opstellen van het restauratieplan. Niet alleen de architect, maar ook de monumenteigenaar zal veel nut hebben van het boekje.

deel 2 Bouwen in de Binnenstad

Dit deeltje handelt over het bouwen in de beschermde binnenstad van Paramaribo. Bouwplannen in dit gebied moeten voldoen aan speciale architectonische eisen, die zijn vastgelegd in de Bijzondere eisen t.b.v. bouwplannen voor de historische binnenstad van Paramaribo en aangrenzende bufferzones (BEB) (A.R.S. 2003 no.34 datum 29-04-2003). De toetsing aan de BEB geschiedt door de Bouwcommissie van het Ministerie van Openbare Werken en - incidenteel - door een commissie van de

UNESCO. In het boekje wordt aan de hand van "goede" en "slechte" voorbeelden uitgelegd hoe de architect kan omgaan met de eisen van de BEB. Niet alleen de architect, maar ook de monumenteigenaar zal veel nut hebben van het boekje.

Het boekje is al in gebruik sedert 2014, toen het werd samengesteld door Maud Houterman en Philip Dikland. In 2022 werd het geactualiseerd in het kader van het PURP programma.

Deel 1 en deel 2 handelen uitsluitend over de architectuur en de esthetica van te restaureren monumentale gebouwen en nieuwe gebouwen in de oude stad. Dat komt omdat daarmee volledig inzicht wordt verschaft in de eisen en voorschriften ; meer is niet nodig. De technische aspecten van het restaureren en het onderhoud van monumentale gebouwen worden niet behandeld. Daarom zijn er nog twee deeltjes bijgevoegd :

deel 3 Monumentale techniek

Dit deeltje geeft een overzicht van de in Suriname gebruikelijke technische oplossingen voor het restaureren van monumentale gebouwen.

deel 4 Monumentaal onderhoud

Dit deeltje is speciaal geschreven voor eigenaren van monumenten, en geeft inzicht in de techniek van het onderhouden van monumentale gebouwen.

INLEIDING

De bouw in de historische binnenstad van Paramaribo is gebonden aan een viertal wettelijke regelingen.

1 Bouwwet 1956

(G.B. 1956 no. 30 laatstelijk gewijzigd bij S.B.1980 no.116)

Dit is de algemene bouwwet.

2 Bouwbesluit

(S.B. 2001 no.74)

Dit is het z.g. bouw besluit, met daar in algemene voorschriften voor de bouw.

3 Monumentenwet 2002

(S.B. 2002 no. 72)

Voorschriften voor de restauratie en verbouwing van tot monumenten

4 Voorschriften nieuwbouw historische binnenstad (VNHB)

(A.R.S. 2003 no.34 datum 29-04-2003)

Voorschriften voor nieuwbouw in de historische binnenstad.

Met name no.4, de VNHB, behoort niet tot de dagelijkse bouwpraktijk en is bij veel stakeholders onbekend. Deze voorschriften geven extra bescherming aan de historische binnenstad, met de bedoeling het historisch straatbeeld in stand te houden en waar mogelijk terug te brengen. Deze extra bescherming werd nodig geacht omdat sedert 1993 de binnenstad is verklaard tot UNESCO werelderfgoed.

De controle op de naleving van de VNHB geschiedt primair door de Bouwcommissie van het Ministerie van Openbare Werken. Het is het verstandigste dat bouwplannen reeds in het ontwerpstadium worden doorgenomen met de Commissie, zodat ze zonder veel moeite of werk zo nodig kunnen worden aangepast. De definitieve beoordeling volgt bij het indienen van de aanvraag voor de bouwvergunning.

Omdat de historische binnenstad is aangewezen als een Werelderfgoed-site (WHS), is er volgens de regels van de UNESCO een beheersorgaan in het leven geroepen: de WHS site-manager. Deze site-manager is vertegenwoordigd in de Bouwcommissie en behoeft dus gewoonlijk niet apart te worden benaderd. Indien er echter om wat voor reden ook geen actieve Bouwcommissie is, dienen de bouwplannen rechtstreeks aan de site-manager te worden voorgelegd.

De bedoeling van dit boekje is om aan de hand van voorbeelden uitleg te geven over VNHB. Dit wordt puntsgewijs gedaan. Daarbij wordt de wettekst telkens in kader weergegeven, en daarna de voorbeelden. De volgorde van het Staatsbesluit wordt gehanteerd.

1. BASISBEGRIPPEN EN TOEPASSINGSGEBIED

1.1 Basisbegrippen

De VNHB maakt gebruik van een aantal basisbegrippen die in art. 4.1 worden uitgelegd:

straatzijde of gebouw aan de straatzijde	<i>de aan de straatzijde gelegen bebouwing tot een diepte van 10 meter vanaf de straatrooilijn</i>
binnenterrein of gebouw op het binnenterrein:	<i>de bebouwing die meer dan 10 meter diepte vanaf de straatrooilijn is gelegen.</i>
hoofdrithme	<i>de hoofdgeleding van het gebouw.</i>
Verdeelritme	<i>de indeling van het hoofdrithme (het aantal traveeën).</i>
verticaal verdeelritme	<i>dit wordt bepaald door het traditionele raamformaat in de historische binnenstad.</i>
toegevoegde elementen	<i>elementen die aan de buitenmuur of het dak van een gebouw zijn bevestigd zoals reclameborden, schotelantennes, zonweringen, luifels, rolluiken, airconditioninginstallaties, brandtrappen e.d.</i>

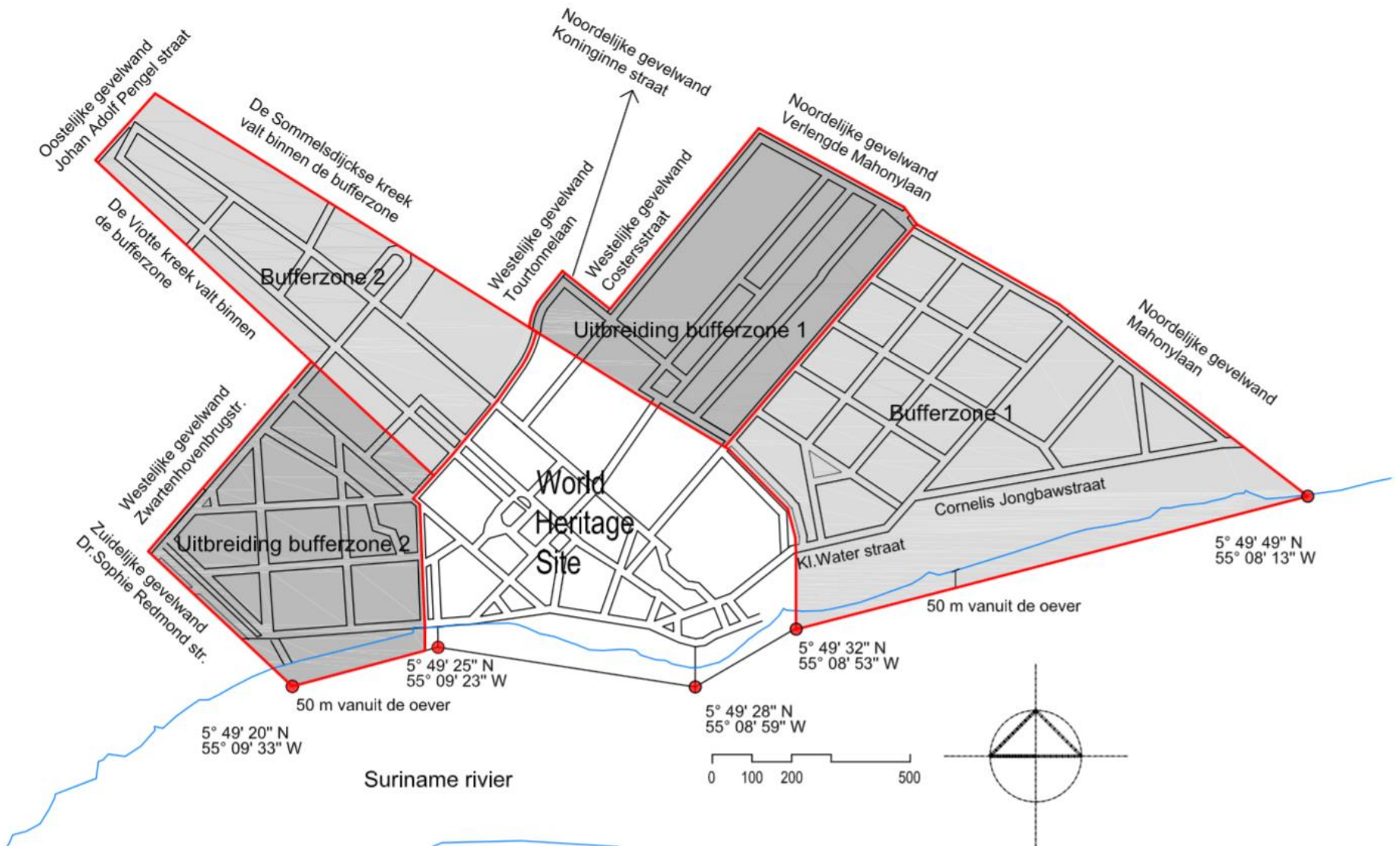
1.2 Toepassingsgebied

De VNHB is van toepassing op :

1. Alle (vervangende) nieuwbouw
2. Alle verbouwingen en uitbreidingen van bestaande gebouwen, exclusief restauraties van officieel aangewezen monumenten. Voor deze restauraties is de Monumentenwet 2002 van kracht.

De VNHB is alleen van toepassing binnen de grenzen van de historische binnenstad met aangrenzende bufferzones. Deze grenzen werden vastgelegd in artikel 4 van het staatsbesluit S.B. 2001 no. 74 datum 31 oktober 2001. Anno 2014 is er een proces van uitbreiding van de bufferzones aan de gang. Alhoewel nog niet wettelijk van kracht, worden in dit boekje de nieuwe grenzen aangehouden. De kaart op de volgende bladzijde geeft het werkingsgebied van de VNHB aan.

1.3 Begrenzing van het beschermd gebied

2. HET KARAKTER VAN DE HISTORISCHE BINNENSTAD

2.1 *het historisch karakter*

Wat wordt er nu eigenlijk beschermd door de VNHB ? In wezen is dat het historisch karakter van de oude binnenstad. Wij laten hierover Jean Louis Volders aan het woord, een architect die in de 60-er jaren van de vorige eeuw in Suriname werkzaam was en een bijzonder fraai boekje over de Surinaamse architectuur heeft geschreven :

“Het karakteristieke straatbeeld wordt gevormd door de wit geschilderde houten woningen met steile leien daken. De gevels zijn symmetrisch, de dubbele deur staat steeds in het midden boven een vaak fraai gevormde bakstenen stoep. Het gehele basement van de huizen is in de regel van rood geschilderd metselwerk. De 1 voet brede, horizontaal lopende beslagplanken geven door hun lagenmaat een typische schaal en door het schaduw effect bij strijklicht ook vaak een eigenaardige plastiek aan de overigens vlakke gevels. Het meest opvallend in de oude straten zijn wel de balkons, ook van hout natuurlijk, die door kolommen met bakstenen basementen gedragen worden. De stoepen spelen eveneens een belangrijke rol.

De gelijkmatigheid en de harmonie in de architectonische expressie die Suriname kende gedurende drie eeuwen bracht wel geen bouwkunstige monumenten van wereldfaam voort, maar er ontstond iets dat zeker zo waardevol is: namelijk een simpele geheel eigen bouwstijl die, ondanks enige verwantschap met Holland en de ‘colonial style’ in de Verenigde Staten, uniek is en uitsluitend gevonden wordt in dit deel van de wereld. Alle gebouwen van groot tot klein zijn door hun constructie, materiaalgebruik en vormtaal sterk aan elkaar verwant. Een dergelijke band tussen grote monumentale gebouwen en kleine volkswoningen vindt men niet vaak elders.”

Volders, J.L. - Bouwkunst in Suriname, 1966. 8-9, 16

3. HET HISTORISCHE HOUTEN PAND

3.1 de architectuur van het historisch houten pand

Opnieuw laten wij hierover Jean Louis Volders aan het woord :

“Wat maakt het Surinaams huis tot een architectonisch interessant object ? Het is niet de kostbaarheid van materialen of een opvallende architectuur. Integendeel, de houten gebouwen zijn sober van afwerking en de architectuur is nogal eenvormig; alle huizen in Paramaribo lijken op elkaar en hebben deuren, ramen en dakvensters, die vaak nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. En hierin ligt eigenlijk het bijzondere van de Surinaamse bouwstijl. Alle houten huizen, zowel grote als kleine, zijn aan elkaar verwant en zijn ontworpen op eenzelfde basispatroon: een eenvoudige symmetrische gevel, een duidelijk rechthoekige plattegrond, een hoog dak en slechts de kleuren wit (voor de gevels), groen (voor de luiken en deuren) en rood (voor de geverfde bakstenen stoepen). “

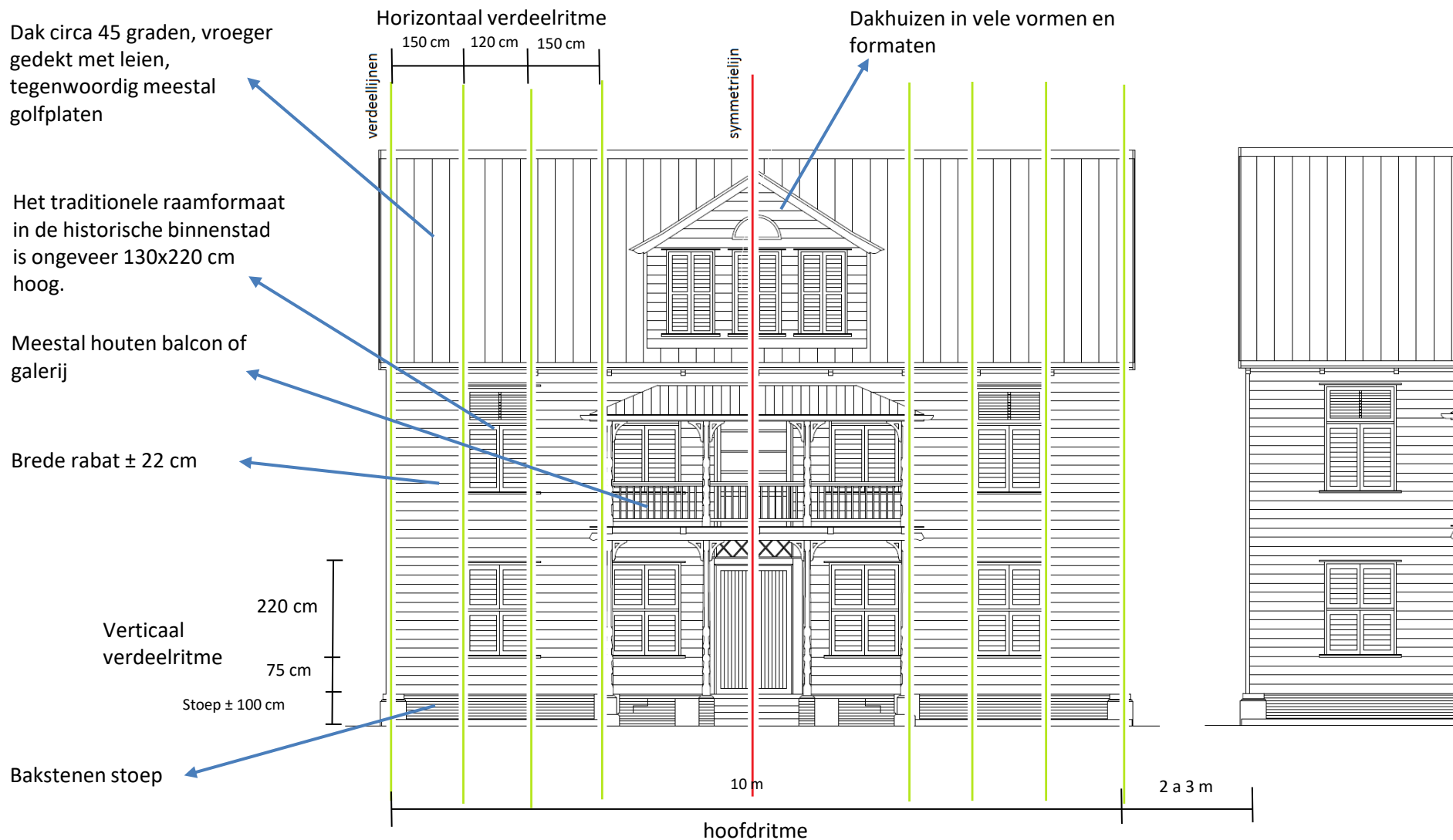
Volders, J.L. - Bouwkunst in Suriname, 1966, blz. 24

De VNHB heeft Volders' fraaie woorden omgezet in meetbare begrippen. Gevels worden geanalyseerd met het begrip “ritme”. De hoofdgeleding van het gebouw wordt aangeduid met “hoofdritme”. De fijnere travee-verdeling met “verdeelritme”, en de hoogte-opbouw “verticaal verdeelritme”.

Dan blijkt dat in de oude stad het verdeelritme en verticaal verdeelritme bij alle gebouwen bijna hetzelfde zijn. Op de volgende bladzijde wordt dat gedemonstreerd.

3.2 de kenmerken van het historisch houten pand

3.3 Hoofdvorm

De hoofdvorm is bijna altijd één- of tweelaags met een steile kap. De voorgevel is symmetrisch opgebouwd. 18e eeuwse panden hebben een strakke statige hoofdvorm zonder voorbalkon, terwijl de huizen van de 19e eeuw juist allemaal een voorbalkon hebben, en soms zelfs een complete galerij.

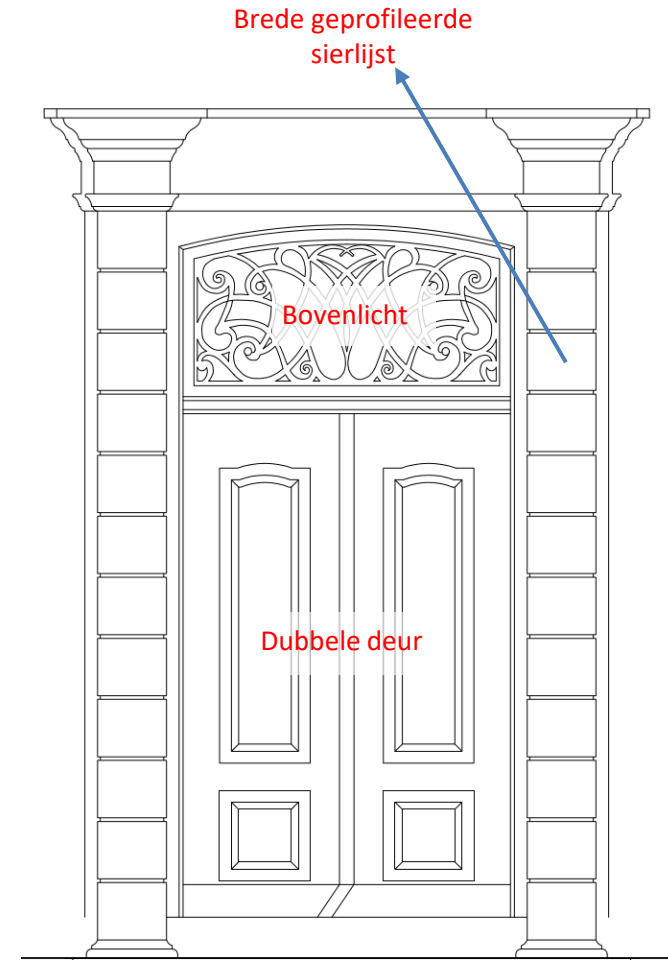
3.4 Deuren

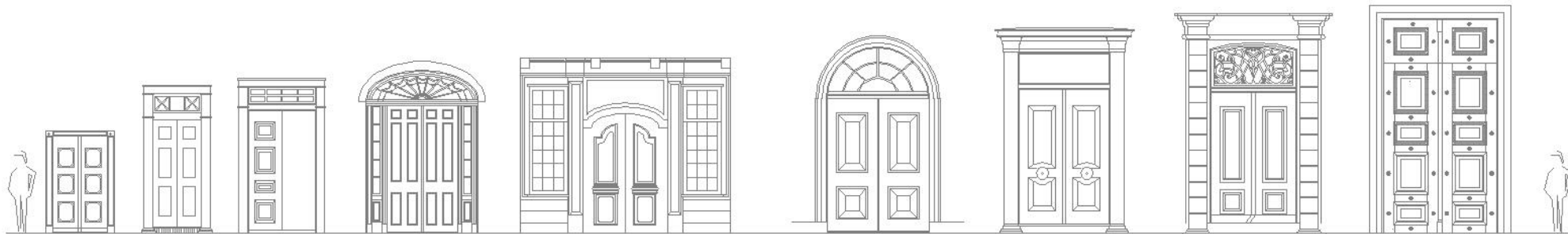
Deuren bestaan normaal uit stijlen, dorpels en panelen, waarbij verschillende typen te onderscheiden zijn. Bij het eenvoudigste soort is elke deurhelft verdeeld in drie vakken: 't bovenste vierkant, daaronder een lange rechthoek, beneden een kortere rechthoek.

Het oudere type(midden 19e eeuw) heeft in elke deurhelft slecht twee panelen; het bovenste langer dan het onderste en tussen die twee in een rozet met knop, uit een stuk hout gestoken. De panelen zijn afgezet met zwaar geprofileerde lijsten.

De deuren uit de 18de eeuw zijn verfijnder van vorm, de bovendorpel is soms gebogen en het snijwerk op de panelen heeft de vorm van guirlandes.

Volders, J.L. - Bouwkunst in Suriname, 1966, blz. 38-39

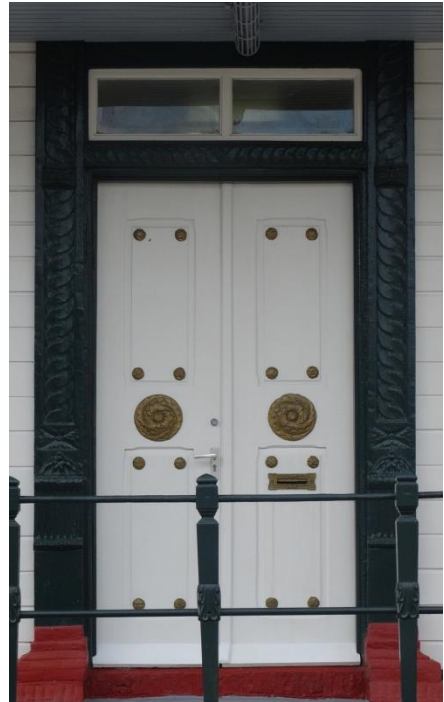
Deur uit de 18e eeuw

Deur uit midden 19e eeuw

Deur uit de 20e eeuw

3.5 Ramen

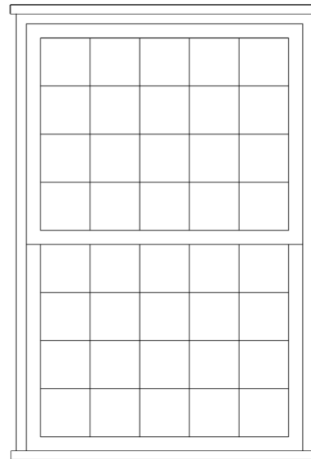
Het 18^e eeuwse schuifraam is fraai van verhouding, heeft een dun raamframe en dunne roeden, en heeft een fijne roedeverdeling met kleine glasvlakken.

Het 19^e eeuwse schuifraam heeft dezelfde dunne roeden, maar de glasvlakken zijn groter.

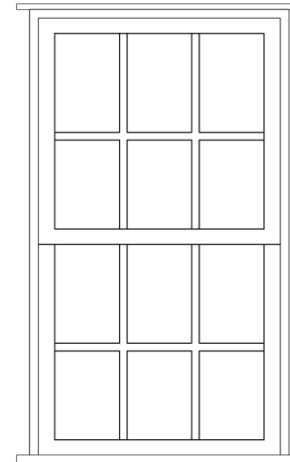
In de 19^e eeuw kwamen ook de 'blenderramen' in zwang. De beweegbare houten louvres of shutters bestaan uit dunne plankjes horizontaal boven elkaar samengevat in een draaibaar hout frame. Nadeel van dit raam is dat het in gesloten toestand geen licht doorlaat. Daarom werd boven het raam een bovenlicht geplaatst, bezet met vast glas, en in het midden 1 of 2 verticale roeden.

Het "Demerara window" kwam in de 19^e eeuw uit Guyana naar Suriname. Dit raam is een houten blenderraam dat aan de bovenzijde is afgehangen. Een uitzetraam dus.

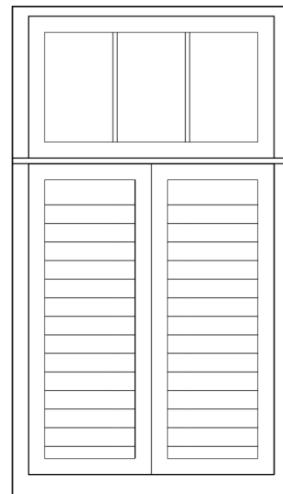
Vrij naar : Volders, J.L. - *Bouwkunst in Suriname*, 1966, blz. 29-30

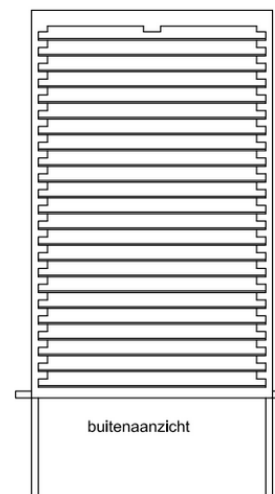
18^e eeuw:
Schuifraam met fijne roede verdeling

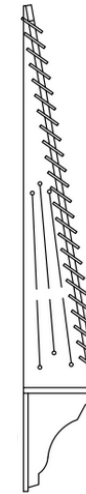
19^e eeuw:
Schuifraam met grove roede verdeling

19^e eeuw:
blenderraam met bovenlicht

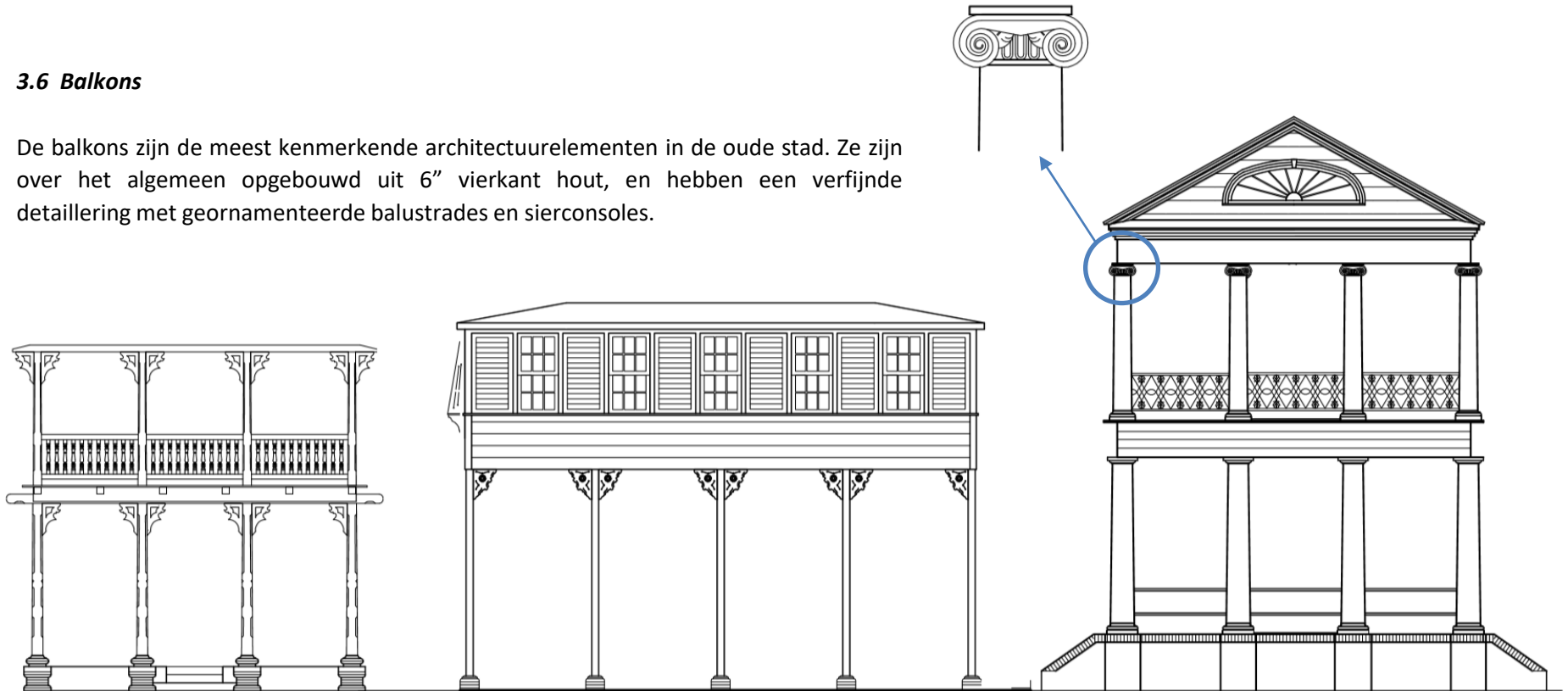

19^e eeuw:
Demerara window

3.6 Balkons

De balkons zijn de meest kenmerkende architectuurelementen in de oude stad. Ze zijn over het algemeen opgebouwd uit 6" vierkant hout, en hebben een verfijnde detaillering met geornamenteerde balustrades en sierconsole's.

Open balkon

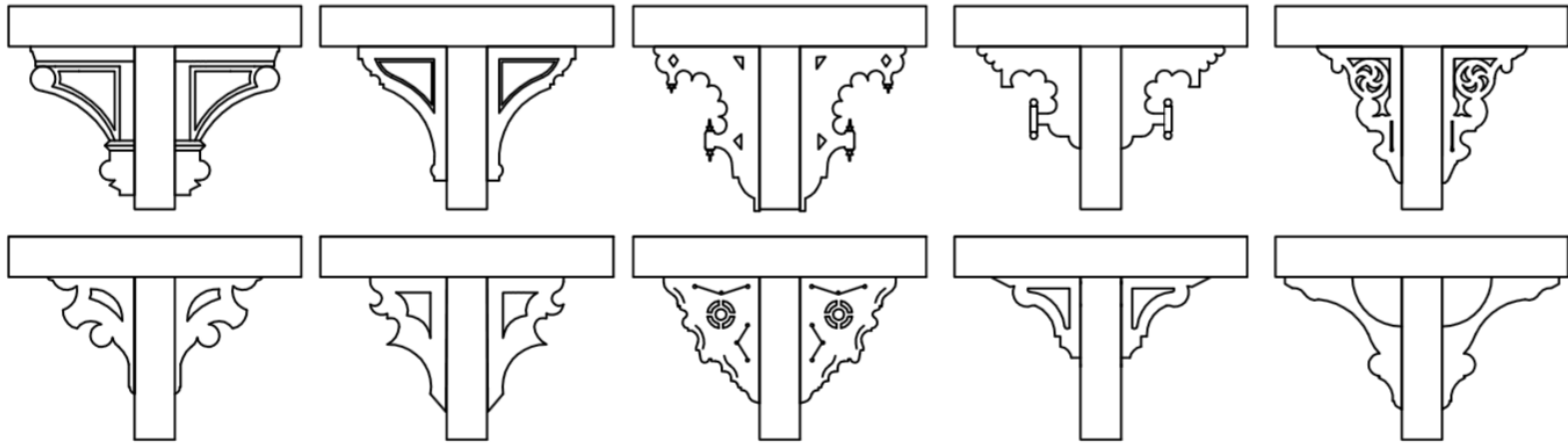
Dit is het meest voorkomende type. Het is een luchtig balkontype waar men de constructie van het hout goed kan zien. De balustrade heeft bij elk gebouw een ander ontwerp. Ook de sierconsole's vindt men in allerlei soorten en maten.

Gesloten balkon

Dit balkon is gesloten door middel van schuiframen afgewisseld met blenders.

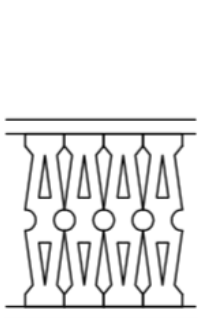
Classicistisch balkon

Dit werd nogal wat toegepast bij de duurere huizen. Het heeft zware kolommen met daarop een kapiteel. De houtconstructie is niet zichtbaar. De detaillering is robuuster dan het open balkon. Veelal heeft dit balkon een elegante gietijzeren balustrade.

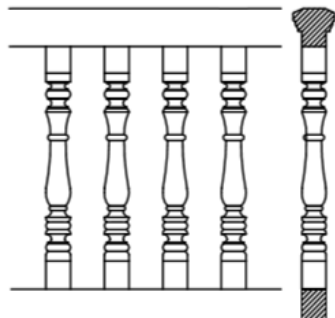

Sier consoles

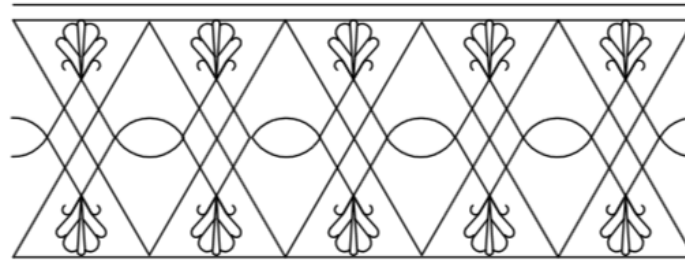
Voorbeelden van sierconsoles. Als u rondloopt in de binnenstad ziet u nog veel meer typen.

hout

hout

gietijzer

gietijzer

Balustrades

Een aantal veel voorkomende hekwerken voor het balkon.

Aaneengesloten balkons vormen een doorgaande stadsgalerij

z.g. "ingebouwde" galerij. Dit is een oud galerijtype dat in de 18^e eeuw regelmatig werd toegepast

3.7 Stoepen

Alle huizen zijn gebouwd op een bakstenen basement, de z.g. “stoep”. Ze zijn er in velerlei vormen, van heel eenvoudig tot rijk geornamenteerd.

4. NIEUWBOUW IN DE BINNENSTAD

4.1 harmonie

Volgens de VNHB dient nieuwbouw in de historische binnenstad te harmoniëren met de oude bebouwing. De wettekst zegt letterlijk :

1. *Ontwerpen voor (vervangende) nieuwbouw c.q. moderne architectuur dienen creatief en origineel te zijn, en moeten respect en affiniteit uitstralen met de stad en haar historische gebouwen.*
2. *(Vervangende) nieuwbouw moet in harmonie zijn met de historische bebouwing.*
3. *Het reconstrueren, repliceren of imiteren van een historisch gebouw wordt niet aanbevolen.*

Dat is allemaal mooi vaag gesteld. In de praktijk hebben de gebouwonwerpers 2 sporen gevolgd :

1 – historische nieuwbouw

Hierbij wordt de vormgeving van de historische bebouwing vrij letterlijk gevolgd. Volgens de wet wordt dit niet aanbevolen, maar in de praktijk blijkt het toch een succesvolle formule. Het nieuwe gebouw assimileert zich moeiteloos in de oude stad. Maar veel vernieuwing of creativiteit bereik je er niet mee.

2 – moderne nieuwbouw

Dit is een veel moeilijkere opgave, en dat blijkt ook wel uit het resultaat. Over het algemeen slagen de ontwerpers er maar matig in om een passende en toch eigentijdse vormgeving te creëren.

4.2 wild-west

De regelgeving is pas in 2003 tot stand gekomen. Vóór die tijd was er al veel historische bebouwing gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Deze is bijna zonder uitzondering te grootschalig, lelijk, en heeft geen enkele relatie met de historische stad. Slechts in enkele gevallen is er sprake van echte fraaie architectuur, maar ook dan vormt zo'n gebouw een wereldje op zich, zonder aanknopingspunten met de omgeving.

Hieronder en op de volgende pagina treft u enkele van deze “monsters”, zonder uitzondering geplaatst in het hart van het beschermde gebied. Dit mag in de toekomst nooit meer gebeuren.

Klipstenenstraat 2 - 10

Keizerstraat 8 - 10

Heiligeweg 14

Keizerstraat 54-56

5. HISTORISERENDE NIEUWBOUW

5.1 opzet

Bij de vormgeving van nieuwbouw heeft de architect in principe twee mogelijkheden : hij/zij kan kiezen voor een historiserende stijl, of juist een moderne vormgeving. Bij de beste voorbeelden van de historiserende stijl wordt de historische bebouwing letterlijk ge-imiteerd in maat, schaal en detaillering. Daarvoor moet de ontwerper best wat onderzoek doen, zodat hij de juiste verhoudingen in z'n vingers krijgt. Hieronder volgen een aantal geslaagde voorbeelden.

Gravenstraat 27 (links) en 29 (rechts). No. 27 is een 18e eeuwse huis, no. 29 een moderne "kloon".

Domineestraat 21. Het linkerdeel is oud, de centrumpartij en de rechtervleugel werden omstreeks 2000 bijgebouwd in traditionele stijl.

Lim-A-Po straat 14 is een 20e eeuwse stenen gebouw. Bij het voorste deel is precies de traditionele vormgeving gevolgd, het achterdeel is modern van opzet.

Watermolenstraat 28 (links) is een nieuwbouw uit 2005. Het heeft een redelijk traditionele vormgeving. Keizerstraat 16 (rechts) was een oud monument, dat in 2014 volledig werd gereconstrueerd.

Kromme Elleboogstraat 20 (links) is een oud gebouw. Kromme Elleboogstraat 18 (rechts) is een moderne "kloon".

6. MODERNE NIEUWBOUW

6.1 opzet

Bij nieuwbouw in moderne stijl is er een vrijere interpretatie van de traditionele vormgeving. Toch zie je dat de vormgevers zich ingetogen opstellen, zodat oud en nieuw met elkaar kunnen harmonieëren.

Grote Combe weg 1. De vormgeving refereert op een moderne wijze aan het oude kantongerecht dat tot 1990 op die lokatie stond.

Herenstraat 46. Aardig pand met een traditionele hoofdvorm en modern materiaalgebruik.

Waterkant 18. De Centrale Bank van Suriname is gebouwd met een traditionele hoofdvorm, maar het materiaalgebruik is modern.

Lim A Postraat 2. Modern bijgebouw achter het Ministerie van natuurlijke hulpbronnen. Moderne betonnen galerij. Aan de dakkapel had men meer aandacht kunnen besteden.

7. MAAT EN SCHAAL

Dit is het belangrijkste onderdeel van de VNHB. De wettelijke eisen zijn als volgt:

1. *De bebouwing dient zich naar maat en schaal in te passen in de historisch bebouwde omgeving.*
2. *De nokhoogte van een gebouw aan de straatzijde mag niet hoger zijn dan de belendende panden, een en ander ter beoordeling van de Bouwcommissie.*
3. *De nokhoogte van een gebouw op een binnenterrein mag niet hoger zijn dan 3 meter boven de nok van het straatgebouw.*
4. *Het hoofdritme, verdeelritme en verticaal verdeelritme van de gevel van een gebouw aan de straatzijde, mogen niet afwijken van het origineel hoofdritme en verdeelritme van de straatwand, waarin de nieuwbouw wordt geplaatst.*
5. *Gesloten gevels zonder raamopeningen (blinde muren) zijn niet toegestaan.*
6. *Met de ritmes op het binnenterrein mag vrijer worden omgegaan, echter niet zodanig, dat dit leidt tot schaalloosheid.*

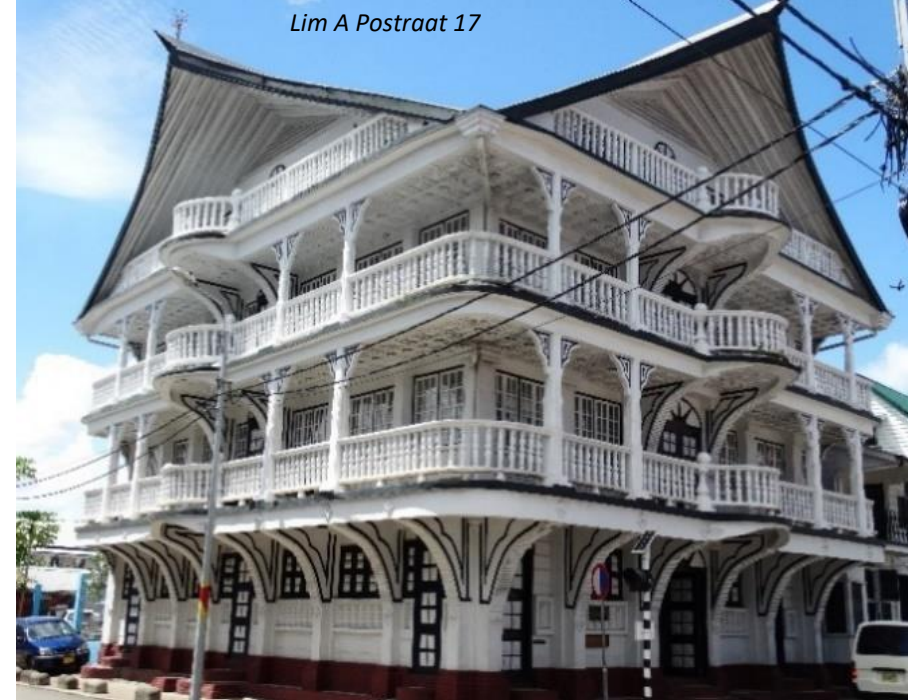
De gedachte achter deze regels zijn: nieuwbouw moet zodanig worden vormgegeven, dat de historische bebouwing tot zijn recht blijft komen. Nieuwbouw moet respect tonen voor de oude stad.

7.1 gebouwhoogte

De meeste gebouwen in de binnenstad zijn 2 bouwlagen plus een steile kap. Nieuwbouw aan de straatzijde moet zich hieraan aanpassen. Op het binnenterrein mag wat hoger worden gebouwd.

FOUT

Beide gebouwen zijn veel hoger dan de belendingen

Herenstraat 40

Nassylaan 25

GOED

De nieuwbouw(wit) heeft dezelfde bouwhoogte als de belendende panden, en overheerst daardoor niet. De oude monumentale panden komen daardoor beter tot hun recht.

FOUT

Ook in deze gevallen zijn de gebouwen duidelijk hoger dan de belendingen. Op het binnenterrein mag hoger worden gebouwd, maar aan de straatzijde niet.

GOED

De nieuwbouw heeft dezelfde bouwhoogte als het belendende gebouw aan de Henck Arron straat, en overheerst daardoor niet. Het oude monumentale pand komt daardoor beter tot zijn recht. Net als het oude gebouw heeft de nieuwbouw een galerij, maar in tegenstelling tot het oude gebouw heeft deze een horizontale geleiding, en geen verticale. De nieuwbouw sluit daarmee aan bij het oudere "torengedouw" van de E.B.S. verderop in de Noorderkerkstraat.

Henck Arronstraat 23

Noorderkerkstraat 2-12

7.2 ritme

“Verdeelritme” heeft te maken met symmetrie en met de traditionele raamvorm van de historische bebouwing.

GOED

Dit gebouw – op een voorgaande bladzijde bekritiseerd vanwege de veels te hoge bouwhoogte – heeft een symmetrische gevelopbouw en een juist verdeelritme. Daardoor past het toch enigszins in de historische omgeving.

FOUT

Bij dit gebouwtje is de hoofdvorm in overeenstemming met de oude stad, maar de gevelindeling is uiterst slecht doordacht.

Watermolenstraat 54

FOUT

De hoogte en hoofdvorm van dit gebouwtje passen in de oude stad. De gevelindeling is fraai ontworpen, maar heeft een totaal ander ritme dan de oude stad. Ook het kleurgebruik is afwijkend. Daardoor vormt het gebouw een wereldje op zich, en heeft weinig relatie met de oude stad.

8. UITBREIDING VAN MONUMENTEN

Henck Arronstraat 52

FOUT

Botte samenvoeging van 2 oude panden. Men had de rood gearceerde gedeelten ietwat naar achter moeten plaatsen, waardoor in het straatbeeld 2 panden te zien waren in plaats van 1 groot gebouw.

Henck Arronstraat 8

GOED

Dit monumentaal pand heeft een uitbreiding aan de achterzijde. De aansluiting tussen de panden is terugliggend geplaatst, waardoor de 2 panden op zichzelf lijken te staan. De uitbreiding is vrij rustig vormgegeven, en is bewust ietsje lager gehouden dan het monument.

Lim-A-Po straat 7

FOUT

Een uitbreiding nooit direct aan het einde van de daklijn plaatsen in verband met afwatering.

Voor uitbreiding aan de achterzijde altijd een tussenblok te maken dat dient als overgang tussen de gebouwen.

Knuffelsgracht 10

GOED

Architect Ari Verkuil kreeg als opdracht twee bestaande gebouwen aan de Knuffelsgracht samen te voegen en uit te breiden als hoofdkantoor van de Postspaarbank. Hij deed dit op de hem gebruikelijke eigenzinnige wijze. De aansluiting tussen oud en nieuw is vormgegeven als een kunstwerk, een echte “botsing” tussen oud en nieuw. Dat is dus precies tegengesteld aan de aanbeveling op de vorige pagina (“maak een tussenlid”), maar echte kunstenaars doen het nu eenmaal anders.

Waterkant 16

Mirandastraat 3

GOED

De oudbouw en nieuwbouw zijn met elkaar verbonden middels een tussenlid in de vorm van een trappenhuis. De raamhoogtes van oud en nieuw zijn op elkaar afgestemd. Voor het overige is de detaillering van de nieuwbouw nogal kaal, en is het jammer dat de daklijnen van oud en nieuw niet overeenkomen.

Mirandastraat 5

FOUT

Hier wordt een historisch pand ingeklemd tussen 2 garages. De uitbreiding maakt op elke verdieping een sprong naar achter, waardoor het oude pand nog enigszins tot zijn recht komt. Maar verder is alles een verschrikking. De detaillering van de nieuwbouw is uiterst grof, en totaal niet in overeenstemming met de architectuur van de oude stad.

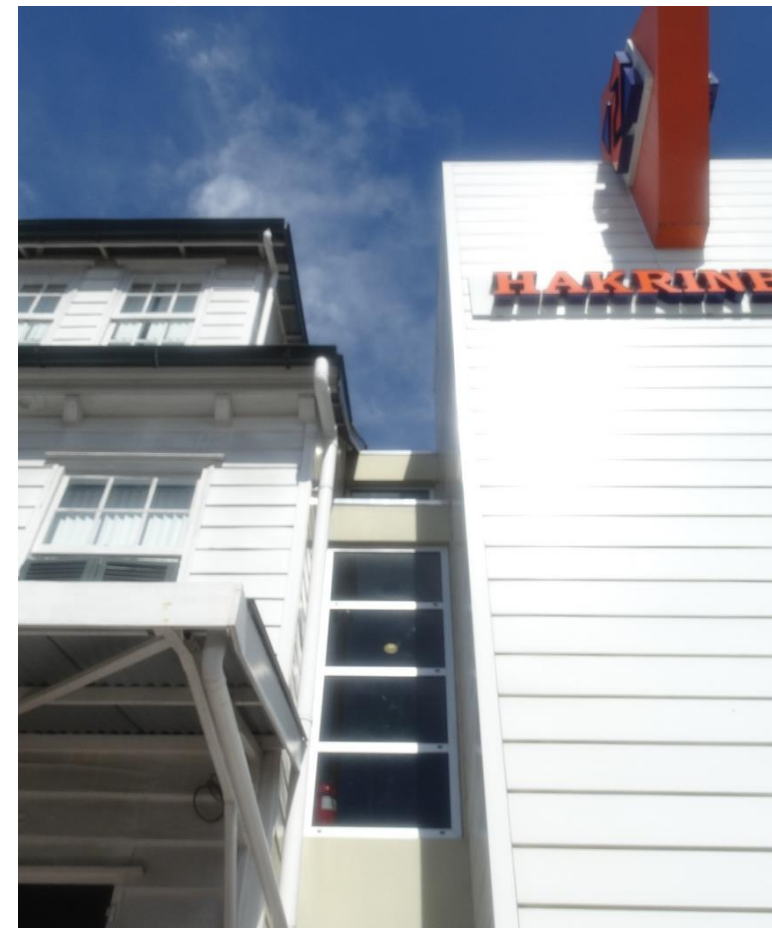
Lim-A-Po straat 2

GOED

In de Lim-A-Po straat werd de achterbebouwing van het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen vervangen door moderne nieuwbouw. Oud en nieuw zijn middels een terugspringend tussenlid met elkaar verbonden. De betonnen galerij van de nieuwbouw past goed bij de galerijen van de belendende panden.

Saramaccastraat 18-20

GOED

Een nieuwe computerbunker (rechts) aangebouwd aan een historisch gebouw (links). Door het aanbrengen van een tussenlid tussen de twee bouwvolumes, is er moeiteloos harmonie ontstaan. De gevel is van witte stalen rabat met zelfde maat als de houten bekleding van het oude gebouw.

9. KLEUR

9.1 harmonie door traditioneel kleurgebruik

De VNHB is geen voorstander van sterk afwijkend kleurgebruik. Nieuwbouw dient hetzelfde kleurschema te hebben als historische gebouwen.

De wet zegt hierover het volgende :

De traditionele kleurstelling (wit voor de gevels, donkergroen voor de vensters en deuren en terra voor de bakstenen onderbouw) verdient de voorkeur boven de toepassing van een ruim gebruik van kleur.

De reden hiervoor is de sterke kracht, die van kleuren uitgaat. "Kleur is sterker dan vorm". Zelfs als de vormtaal van de nieuwbouw ongelukkig is uitgewerkt, dan nog ontstaat een bepaalde eenheid met de omgeving indien het historische kleurschema wordt gehanteerd.

Terra stoep

Witte gevel

Groene vensters

GOED Het historische kleurschema

FOUT Moet dat nou echt zo ????

10. MATERIAALGEBRUIK

7.1 vrije keuze

De VNHB laat de materiaalkeuze vrij :

In principe is ieder materiaal toegestaan, mits op een eerlijke en verantwoorde wijze toegepast en bijdragend aan het karakter van Paramaribo als witte, luchtige houten stad.

De ontwerper heeft dus alle vrijheid – de vrijheid om het goed te doen, en anderzijds ook de vrijheid om het volledig verkeerd te doen.

Grote Combe weg 1

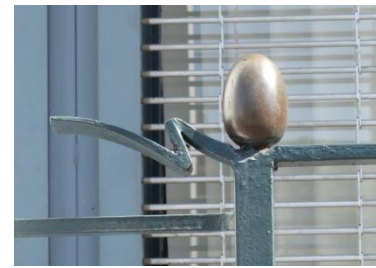
FOUT:

Dominante grootschalige gevel, die in geen enkele verhouding staat tot de naburige houten gebouwen. Geleding van de hoofdmassa zou de zaak hebben verbeterd, maar de architect heeft die keuze niet gemaakt. Materiaal en kleur wijken eveneens af van de omgeving. De gevel is gemaakt van doorzichtige Lexan kunststof platen . Het effect is hetzelfde als glas. Het gebouw is opgezet als een congresshal voor de overheid, en de architect heeft bewust gekozen voor een transparante gevel, om daarmee de overheid aan te sporen tot openheid en transparantie. Een beetje vergezocht, maar een leuk idee.

GOED:

Vernieuwend materiaalgebruik. Gevel van metalen panelen die refereren aan het lijnenspel van de oude houten rabat. Betonnen imitatie van de oude gemetselde neuten. Traditioneel kleurenschema van wit en groen. Ook de hoofdmassa (2 bouwlagen met een terugliggende derde laag in het dak) is goed gekozen. Desondanks maakt het gebouw een koele zakelijke indruk, en is duidelijk minder “romantisch” dan de omliggende houten gebouwen.

symmetrielijn

GOED

Het gebouw van de Landbouwbank is inmiddels al ruim 50 jaar oud, maar oogt nog steeds modern. De tweehoge gevel past qua schaal en symmetrie moeiteloos tussen de oudere bebouwing. Het gebouw bestaat vooral uit baksteen maar dit is niet storend tussen 2 witte houten panden. Er is een monumentale stoep met een vrij moderne vormgeving, maar desondanks goed aansluitend bij de oudere stoepen van de belendingen.

Het betonnen balkon doet luchtig aan. De raampartijen hebben ongeveer dezelfde breedte als die der burens.

11. DAKOPBOUW EN DAKKAPELLEN

8.1 geen vrije keuze

De VNHB schrijft een traditionele dakvorm voor, d.w.z.: een steil dak met dakkapellen. De wettekst luidt als volgt :

In het ontwerp voor nieuwbouw dient rekening gehouden te worden met de karakteristieke dakopbouw als bedoeld in de bijlage behorende bij deze beschikking onder punt d.

Steil dak (zadel dak, schild dak, mansarde dak), meestal hol gebogen bij de dakvoet en gedekt met leien, leipannen, gegolfde gegalvaniseerde plaatijzer en in enkele gevallen met oud Hollandse pannen. De daken zijn meestal voorzien van dakkapellen in de vorm van een zadel dak al of niet hol gebogen ; en lessenaars dak. In sommige typen zijn brede dakkapellen in de langs richting, waarbij de langsvlakken van de hoofdgevel en kapellen in elkaar overgaan.

De ontwerper heeft hier dus niet zoveel vrijheid, maar een echte beperking is het ook niet. Bij zo'n steil dak horen dakkapellen, en ook daarvoor geeft de VNHB regels :

- 1. De plaats van één of meer dakkapellen dient in overeenstemming te zijn met het origineel ritme van de straatwand.*
- 2. De maat, vormgeving en detaillering van de dakkapellen dient gebaseerd te zijn op historische voorbeelden, echter is een moderne hoogwaardige detaillering toegestaan*

Lim A Postraat 18

GOED

Het pandje heeft een mansarde dak aan de voorkant en een lessenaars dak aan de achterzijde. De dakkapel heeft een getoogd dak. Al met al is er een flinke variatie aan dakvormen op het kleine gebouwtje, die allemaal wel zijn afgeleid van de historische bouw.

Eigenlijk geeft het gebouwtje een knipoog naar de ernstige historische monumenten in de omgeving. Ook de speelse vorm van de balustrade, en de ramen in de zijgevels, doen vermoeden dat dit kleine pandje het leven van de optimistische kant bekijkt.

GOED

Zowel de galerij als de dakkapellen hebben een eigentijdse vorm, maar het verdeelritme van het gebouw is passend in de oude stad. De betonconstructie is ongewoon ijl gedimensioneerd, en benadert de fijnheid van een houtconstructie. Jammer genoeg wordt het gebouw slecht onderhouden.

Grote Combe weg 1

Kromme Elleboog straat 15

FOUT

Dit gebouw past qua schaal en bouwhoogte heel aardig in de oude stad. Maar vormgeving, materiaalgebruik en kleurgebruik zijn totaal afwijkend. Ook de dakopbouw is afwijkend. Door al deze verschillen vormt het gebouw een wereldje op zich, zonder relatie met de architectuur van de oude stad.

GOED

GOED

Op deze locatie stonden twee houten gebouwen uit de 40-er jaren van de vorige eeuw. Het hoekhuis had een voor die tijd kenmerkende afgeronde galerij. De twee huizen zijn vervangen door 1 groter gebouw. Dit nieuwe gebouw is van steen, maar verder refereert het in alle opzichten aan zijn voorgangers. De dakopbouw is traditioneel, en de grote dakkapel – bijna een volledige daketage - is wat terugliggend geplaatst, waardoor hij niet dominant overkomt.

Lim-A-Po straat 23

Lim-A-Po straat 25

FOUT

Dit gebouw is samen met de rechterbuurman opgericht na een brand.

Het past qua bouwhoogte goed in de oude stad, maar wijkt voor wat betreft de overige kenmerken volledig af. Het verdeelritme is te grof, en er is gekozen voor een plat dak. Vooral dit laatste maakt dat het gebouw zich niet aansluit in de omgeving.

Bij de buurman is dan weer een volledig ander uitgangspunt gekozen. Het is een modern stenen gebouw, maar omkleed met hout, en met een volledig traditionele vormgeving.

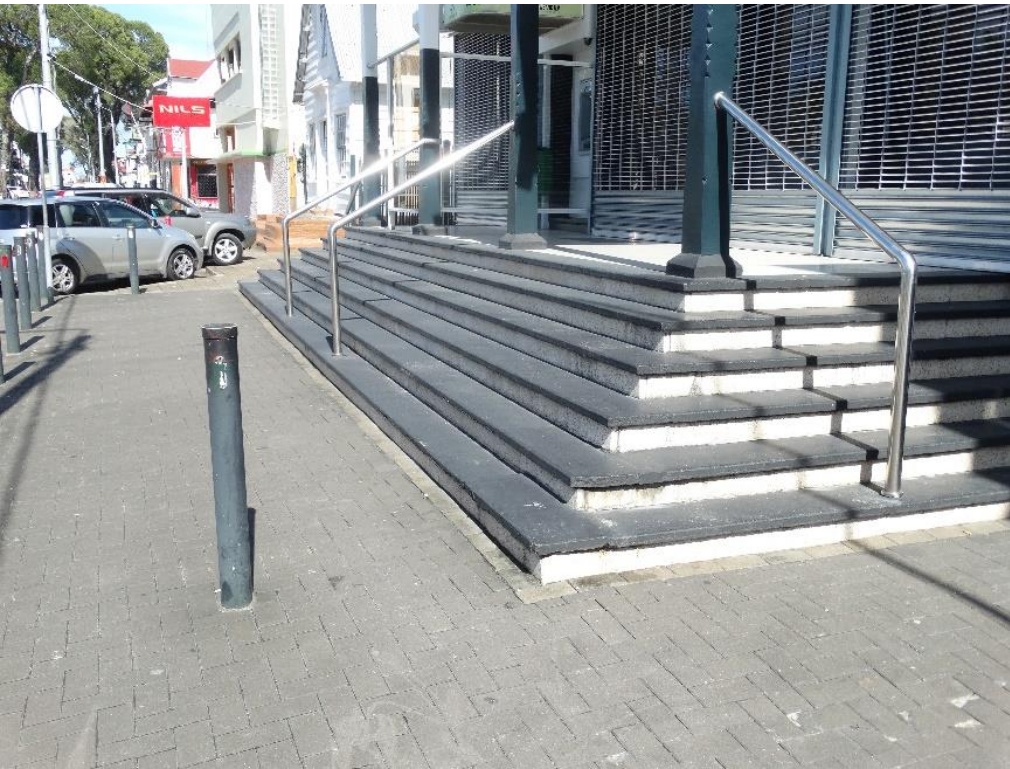
12. STOEPEN

Stoepen zijn een onmisbaar element is het historisch stadsbeeld. Indien ze aan bepaalde eisen voldoen kan er geen enkel bezwaar zijn dat ze weer gemaakt worden bij nieuwe gebouwen. Naast de stoep aan de straatzijde moet er een breedte overblijven van minstens 80 cm voor de voetgangers.

De VNHB schrijft het volgende over stoepen :

De aanleg van stoepen en basementen in baksteen moet worden gestimuleerd.

GOED mooie moderne stoep, weliswaar niet van baksteen maar van natuursteen.

GOED moderne stoep van baksteen.

GOED moderne stoep met traditionele vormgeving. De 2 steken in trap geven speelsheid. Hekwerkje bij de entree.

13. BALCONS EN GALERIJEN

Balcons en galerijen zijn bijna het allerbelangrijkste kenmerk van de architectuur n de oude stad. Geen wonder dus dat de VNHB strenge eisen eraan stelt. De voornaamste eis hierbij is het behoud van de openheid en de luchtigheid. Balcons mogen niet worden dichtgezet, en moeten dezelfde slanke constructie hebben als de hun historische voorgangers.

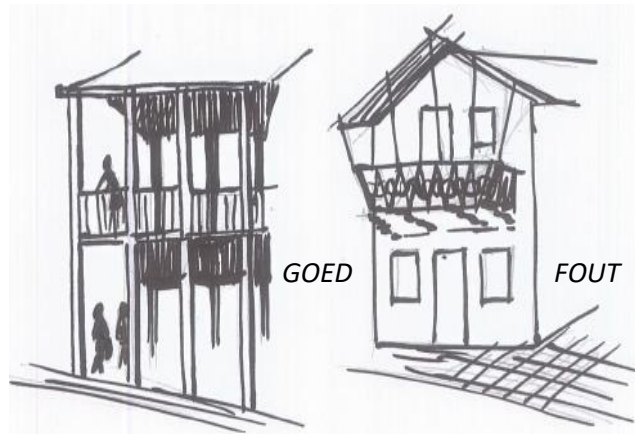
De VNHB schrijft :

1. *Balkons dienen in dezelfde historisch bepaalde opzet te worden toegevoegd aan het gebouw.*
2. *maatvoering van de balkons dient in overeenstemming te zijn met het gebouw en het straatbeeld.*
3. *balkons mogen nooit dichtgezet worden met welk materiaal dan ook, behalve het plaatsen van een balustrade met een maximale hoogte van 900mm.*
4. *balkons dienen te worden uitgevoerd, gebruikmakend van het materiaal hout, met in achtneming van de traditionele maatvoering, maat, vormgeving en detaillering.*

Als meerdere buurhuizen allemaal een balcon hebben, dan ontstaat een stadsgalerij. Voorwaarde hierbij is dat geen “hangbalcons” worden toegepast, maar balkons waarvan de kolommen doorlopen tot op straatniveau.

Een stadsgalerij

FOUT

Bij dit historisch pand is het balcon recentelijk dichtgemaakt met getint glas.

Kromme elleboogstraat 24

FOUT

Dit pand heeft een hangbalkon. Daardoor wordt er geen stadsgalerij gevormd. Ook de dakopbouw is weinig passend in de oude stad.

FOUT

Ook dit pand heeft een hangbalkon. De afstand tussen de balconstijlen (omgeveer 4,5 mtr) is veel groter dan de gebruikelijke 2,5 mtr van de historische balcons. Ook de verdeling in 2 traveeen is vreemd. Bij de oude huizen treft men over het algemeen een verdeling aan in 3 of 5 traveeen.

14. TOEVOEGINGEN

Toevoegingen (luifels, diefijzers, AC's, reclame, etc. etc.) kunnen de vormgeving van de gevel volledig kapotmaken. De NVHB schrijft daarom voor, dat ze zoveel mogelijk uit het zicht worden weggewerkt, en indien dat niet mogelijk is, moeten zij een passende vormgeving hebben.

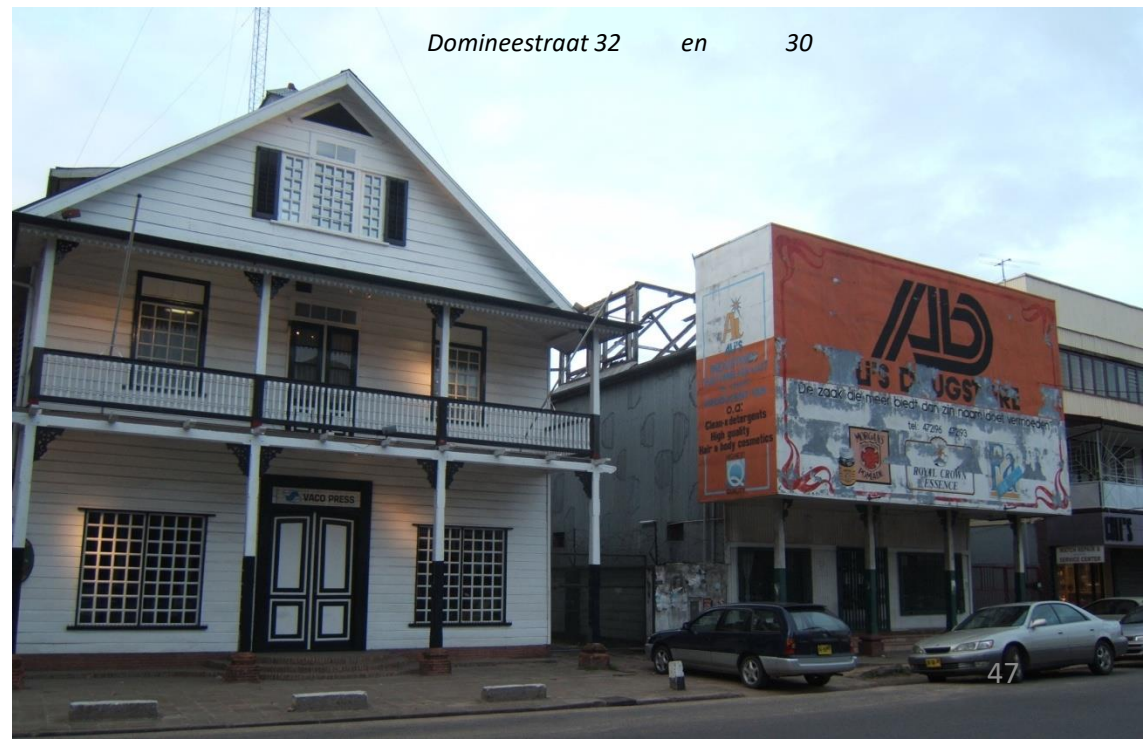
1. *reclameborden, zonweringen, luifels, schotel-antennes, airconditioninginstallaties, brandtrappen e.d. mogen de gevel van een gebouw niet domineren en mogen het historisch stadsbeeld niet verstoren*
2. *Rolluiken dienen te voldoen aan de eis, dat het luik voor tenminste 75% doorzichtig moet zijn en dat de rolkast in de gevel is geïntegreerd c.q. weggewerkt.*

Domineestraat 32 en 30

GOED en FOUT

Het rechter gebouw heeft een rustig klein reclamebord boven de voordeur. Het linker gebouw is overwoekerd met reclame.

15.1 diefijzers

Dievenbeveiliging is noodzakelijk in de binnenstad, maar moet zoveel mogelijk uit het zicht worden gebracht. Het alternatief is de beveiliging zodanig vorm te geven, dat deze harmonieert met de gevelarchitectuur.

GOED

Goed vormgegeven dievenbeveiliging aan de buitenzijde

FOUT

Dievenijzer aan de buitenzijde, met slechte, lelijke detaillering.

BETER

Dievenijzer aan de binnenzijde geven minder verstoring van het gevelbeeld. Diefijzer heeft geen mooie vormgeving.

15.2 airconditioning

Airconditioning is noodzakelijk, maar moet heel zorgvuldig worden aangebracht. In veel gevallen wordt alles overgelaten aan de installateur, met resultaten zoals hier op de foto's afgebeeld.

ALLEMAAL FOUT

Lelijke rekken, beugels en kooien.
Leidingen komen in het zicht.

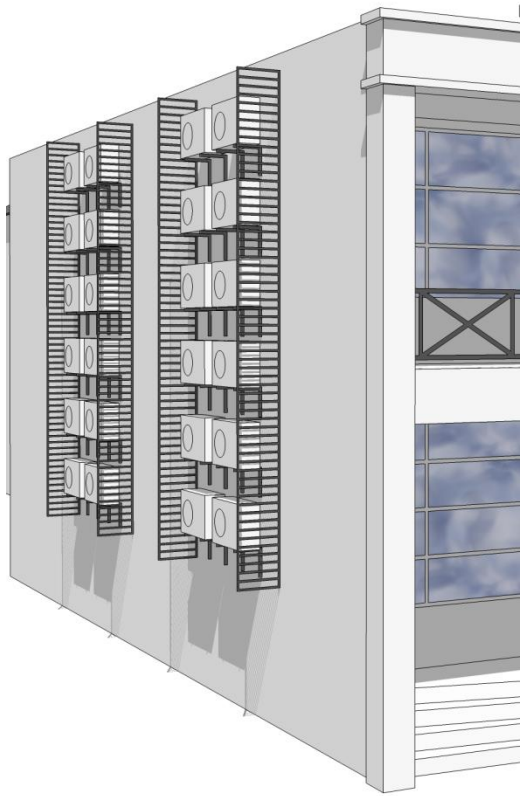
15.3 airconditioning – hoe dan wel ?

Airconditioning is noodzakelijk, maar moet heel zorgvuldig worden aangebracht. De buitenunits mogen nooit aan de voorgevel worden gemonteerd, maar uit het zicht aan de zijgevels of achtergevel. Soms is het onvermijdelijk dat de units in het zicht komen. Ze moeten dan worden geplaatst op speciaal ontworpen rekken.

Soms kan een “VRF” systeem de zaken vereenvoudigen. Bij zo’n systeem worden 6 binnenuits aangesloten op 1 buitenunit.

AC's en trafo uit het zicht aan de zijgevel

(zie vorige bladzijde)
AC's uit het zicht halen door het
plaatsen van schotten

Horizontaal hekwerk voor de units verbetert het zicht

VRF systeem : 3 grote buitenunits
vervangen 20 kleinere.

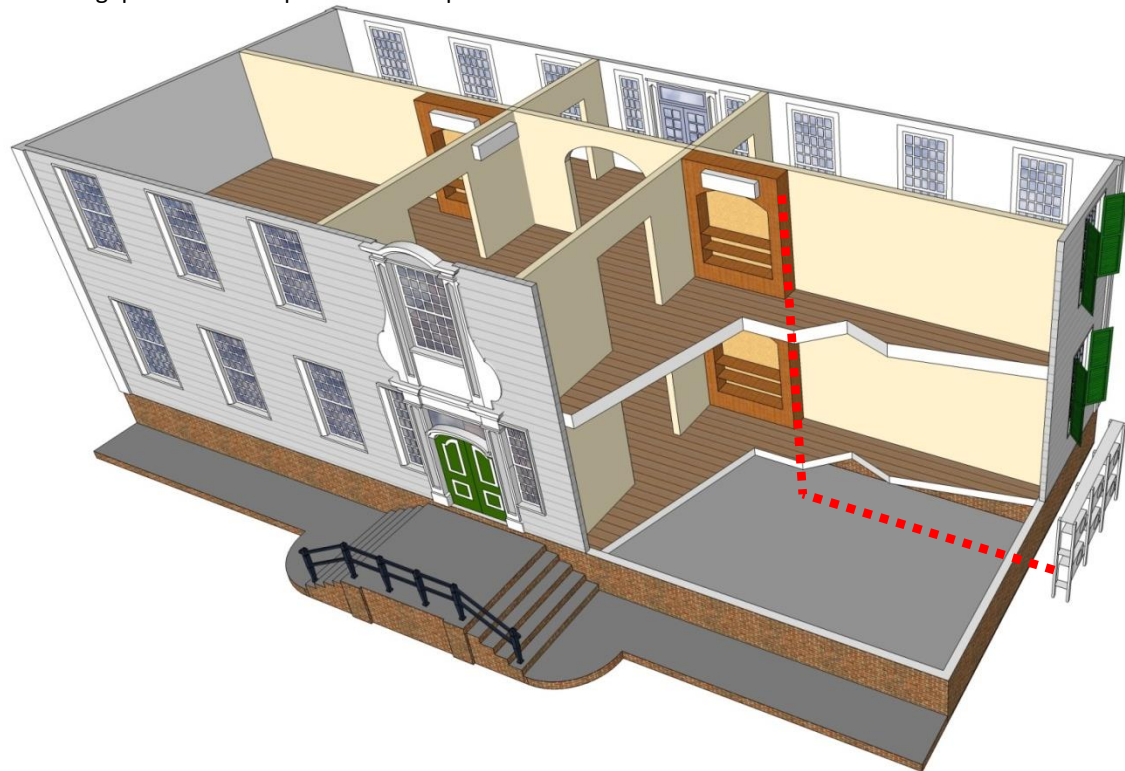

FOUT

GOED

Henck Arron straat 14. Bij de tussenwand zijn speciale kastelementen geplaatst, met daarin een schacht. De AC units worden aan de bovenzijde van de kasten gemonteerd, de leidingen lopen via de schachten omlaag naar de kelder, en vandaar naar de buitenunits aan de zijkant van het gebouw. De buitenunits zijn geplaatst in een speciaal ontworpen rek.

BIJLAGE : A.R.S. 2003 no. 34 (VNHB)

ADVERTENTIEBLAD
VAN DE
REPUBLIEK SURINAME

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Onderwerp : Instelling bijzondere eisen
aan bouwplannen voor de
Historische binnenstad
en aangrenzende bufferzones.

Paramaribo, april 2003

DE DIRECTEUR VAN OPENBARE WERKEN,

Gelezen :

het Staatsbesluit van 31 oktober 2001 (S.B. 2001 no.74) betreffende het "Besluit instelling Bouwcommissie en aanwijzing historische binnenstad".

Gehoord :

de Onder-Directeur Bouwkundige Werken en Dienstverlening;
de adviseur van de Minister van Openbare Werken, Mr. H.L. Blinker;
de Bouwcommissie zoals ingesteld ingevolge artikel 4 lid 2 van de Bouwwet 1956 (G.B. 1956 no. 30, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1980 no. 116)

Gelet op :

artikel 4 lid 2 van de Bouwwet 1956 (G.B. 1956 no. 30, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1980 no. 116);
de Monumentenwet 2002 (S.B. 2002 no. 72).

Overwegende :

dat vanwege de verder op gang komende bebouwing van de binnenstad de historisch bebouwde omgeving sterk onderhevig staat aan veranderingen;
dat door deze veranderingen het cultuurhistorisch karakter van de binnenstad verloren dreigt te gaan;
dat ter handhaving van de cultuurhistorisch kwaliteit het wenselijk wordt geacht regulerend op te treden;
dat ingevolge artikel 4 lid 2 van de Bouwwet 1956 de mogelijkheid bestaat om bijzondere eisen aan de bouwplannen binnen stads- en dorpsgedeelten te stellen;
dat naar aanleiding hiervan voor de historische binnenstad en de aangrenzende bufferzones bijzondere eisen dienen te worden vastgesteld;
dat binnen de historische binnenstad en aangrenzende bufferzones officieel aangewezen monumentale gebouwen voorkomen;
dat deze monumentale gebouwen de bescherming genieten op basis van de Monumentenwet 2002 (S.B. 2002 no.72);
dat derhalve de bijzondere eisen niet van toepassing zijn in gevallen van restauratie van officieel aangewezen monumenten;
dat de bouwplannen getoetst dienen te worden aan deze bijzondere eisen;
dat deze toetsingsbevoegdheid is toebedeeld aan de bouwcommissie .

Heeft goedgevonden:

- I. Vast te stellen de bij deze beschikking gevoegde “bijzondere eisen t.b.v. bouwplannen voor de historische binnenstad van Paramaribo en aangrenzende bufferzones inclusief bijlage”.
- II. Te bepalen dat deze beschikking benevens de daarbij vastgestelde “bijzondere eisen” t.b.v. bouwplannen voor de historische binnenstad van Paramaribo en aangrenzende bufferzones incl. bijlage” in het Advertentieblad van de Republiek Suriname wordt bekend gemaakt.

De Directeur van Openbare Werken,
Direktoraat Bouwkundige Werken en Dienstverlening,

Drs. E.J.I. Gerad

BIJZONDER TE STELLEN EISEN TEN BEHOEVE VAN BOUWPLANNEN IN DE HISTORISCHE BINNENSTAD VAN PARAMARIBO EN AANGRENZENDE BUFFERZONES, ZOALS AANGEWEEZEN BIJ STAATSBESLUIT VAN 31 OKTOBER 2001 (S.B. 2001 NO. 74)

Bijzondere eisen als bedoeld in art. 4 lid 2 van de Bouwwet 1956 (G.B. 1956 no. 30, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1980 no. 116).

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1.1 Begripsomschrijving

1. In deze bijzondere eisen en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - a. straatzijde of gebouw aan de straatzijde: de aan de straatzijde gelegen bebouwing tot een diepte van 10 meter vanaf de straatrooilijn;
 - b. binnenterrein of gebouw op het binnenterrein: de bebouwing die meer dan 10 meter diepte vanaf de straatrooilijn is gelegen;
 - c. hoofdritme: de hoofdgeleding van het gebouw;
 - d. verdeelritme: de indeling van het hoofdritme (het aantal traveëen);
 - e. verticaal verdeelritme: dit wordt bepaald door het traditionele raamformaat in de historische binnenstad.
 - f. toegevoegde elementen: elementen die aan de buitenmuur of het dak van een gebouw zijn bevestigd zoals reclameborden, schotelantennes, zonweringen, luifels, rolluiken, airconditioninginstallaties, brandtrappen e.d.

Artikel 1.2 Toepassingsgebied

1. De bijzondere eisen voor bouwplannen zijn kwalitatieve criteria, die van toepassing zijn op bouwplannen voor:
 - a. (vervangende) nieuwbouw c.q. moderne architectuur;
 - b. alle verbouwingen en uitbreidingen van bestaande gebouwen exclusief restauraties van officieel aangewezen monumenten;
2. De bijzondere eisen voor bouwplannen zijn van toepassing op bouwplannen in de historische binnenstad en de aangrenzende bufferzones zoals omschreven in artikel 4 van het staatsbesluit van 31 oktober 2001(S.B. 2001 no. 74)

Artikel 1.3 Karakteristiek van de bebouwing

Bij de toepassing van deze bijzondere eisen wordt acht geslagen op de in de bijlage bij deze beschikking gevoegde overheersende karakteristiek van de historische bebouwing in de binnenstad zoals omschreven in de hierbij aangehechte bijlage.

HOOFDSTUK 2. BIJZONDERE EISEN

2.1 Vormgeving

1. Ontwerpen voor (vervangende) nieuwbouw c.q. moderne architectuur dienen creatief en origineel te zijn, en moeten respect en affiniteit uitstralen met de stad en haar historische gebouwen.
2. (Vervangende) nieuwbouw moet in harmonie zijn met de historische bebouwing.
3. Het reconstrueren, repliceren of imiteren van een historisch gebouw wordt niet aanbevolen.

2.2. Maat en schaal

1. De bebouwing dient zich naar maat en schaal in te passen in de historisch bebouwde omgeving.
2. De nokhoogte van een gebouw aan de straatzijde mag niet hoger zijn dan de belendende panden, een en ander ter beoordeling van de Bouwcommissie.
3. De nokhoogte van een gebouw op een binnenterrein mag niet hoger zijn dan 3 meter boven de nok van het straatgebouw.
4. Het hoofdritme, verdeelritme en verticaal verdeelritme van de gevel van een gebouw aan de straatzijde, mogen niet afwijken van het origineel hoofdritme en verdeelritme van de straatwand, waarin de nieuwbouw wordt geplaatst.
5. Gesloten gevels zonder raamopeningen (blinde muren) zijn niet toegestaan.
6. Met de ritmes op het binnenterrein mag vrijer worden omgegaan, echter niet zodanig, dat dit leidt tot schaalloosheid.

2.3 Kleurgebruik

De traditionele kleurstelling (wit voor de gevels, donkergroen voor de vensters en deuren en terra voor de bakstenen onderbouw) verdient de voorkeur boven de toepassing van een ruim gebruik van kleur.

2.4 Materiaalgebruik

In principe is ieder materiaal toegestaan, mits op een eerlijke en verantwoorde wijze toegepast en bijdragend aan het karakter van Paramaribo als witte, luchtige houten stad.

2.5 Dakopbouw

In het ontwerp voor nieuwbouw dient rekening gehouden te worden met de karakteristieke dakopbouw als bedoeld in de bijlage behorende bij deze beschikking onder punt d in de bijlage behorende bij deze bijzondere eisen.

2.6 Stoepen

De aanleg van stoepen en basementen in baksteen moet worden gestimuleerd.

HOOFDSTUK 3. TOEGEVOEGDE ELEMENTEN

3.1 Dakkapellen

1. De plaats van één of meer dakkapellen dient in overeenstemming te zijn met het origineel ritme van de straatwand.
2. De maat, vormgeving en detaillering van de dakkapellen dient gebaseerd te zijn op historische voorbeelden, echter is een moderne hoogwaardige detaillering toegestaan.

3.2 Balkons

1. Balkons dienen in dezelfde historisch bepaalde opzet te worden toegevoegd aan het gebouw.
2. Maatvoering van de balkons dient in overeenstemming te zijn met het gebouw en het straatbeeld.
3. Balkons mogen nooit dichtgezet worden met welk materiaal dan ook, behalve het plaatsen van een balustrade met een maximale hoogte van 900 mm.
4. Balkons dienen te worden uitgevoerd, gebruikmakend van het materiaal hout, met in achtneming van de traditionele maatvoering, maat, vormgeving en detaillering.

3.3 Overige toegevoegde elementen

1. Reclameborden, zonweringen, luifels, schotelantennes, airconditioninginstallaties brandtrappen e.d. mogen de gevel van een gebouw niet domineren en mogen het historisch stadsbeeld niet verstoren.
2. Rolluiken dienen te voldoen aan de eis, dat het luik voor tenminste 75% doorzichtig moet zijn en dat de rolkast in de gevel is geïntegreerd c.q. weggewerkt.

NOTA VAN TOELICHTING

A. ALGEMEEN

Moderne architectuur in een historische stadskern, maar ook ogenschijnlijk kleine veranderingen kunnen al grote invloed hebben op het uiterlijk aanzien van de historisch bebouwde omgeving. De historische binnenstad van Paramaribo, dankt haar kwaliteit aan haar cultuurhistorische karakter en de grotendeels gave stedenbouwkundige structuur. De grote waarde ervan wordt nog eens bevestigd door de plaatsing van de historische binnenstad op de Werelderfgoed lijst van de UNESCO.

Ter handhaving van de cultuurhistorische kwaliteit en ter bevordering van de harmonische bebouwing in stads- en dorpsgedeelten met een eigen esthetisch karakter (de historische binnenstad en aangrenzende bufferzones), is het noodzakelijk bijzondere eisen te stellen aan bouwplannen binnen die gebieden. Voor de duidelijkheid zij vermeld dat deze bijzondere eisen niet van toepassing zijn bij de restauratie van officieel aangewezen monumenten. Deze monumenten genieten de bescherming o.b.v. de Monumentenwet 2002 (S.B. 2002 no. 72).

De handhaving van de bijzondere eisen geschiedt middels bouwvergunningverlening en aanschrijving zoals aangegeven in de Bouwwet 1956.

B. ARTIKELSGEWIJS

Artikel 2.1 Vormgeving

De bedoeling van de bijzondere eisen is om ontwerpers voldoende ruimte te bieden voor een creatief en origineel ontwerp, waardoor een eigentijdse architectuur een kans kan krijgen te midden van het groter doel, namelijk behoud van de cultuurhistorische kwaliteit van de historische binnenstad. Dit vereist een stuk creativiteit en inventiviteit m.b.t. het bouwen in de binnenstad, de z.g. nieuwe bouwopgave of vernieuwend bouwen.

Ontwerpen voor (vervangende) nieuwbouw c.q. moderne architectuur dienen nieuwe kwaliteiten toe te voegen aan het historisch stadscentrum. Opdrachtgevers en/of ontwerpers mogen niet langer uit pure gemakzucht hun toevlucht zoeken tot historiserende nieuwbouw, waarbij zij zich zonder enige verantwoording bedienen met vormen uit de historische architectuur in plaats van een eigentijdse vorm en uitdrukking, die in harmonie is met de historisch bebouwde omgeving. De vormgeving mag abstract zijn, waarbij vorm elementen uit de historische architectuur selectief mogen worden ingezet bij het bouwen in de historische binnenstad.

Reconstructies, replica's of imitaties van een historisch gebouw zijn niet aan te bevelen. Bij reconstructie kan enkel opbouw met aanwezige resten worden toegestaan. De aanvullende materialen, die nodig zijn om een goed behoud van het monument te verzekeren en om de samenhang van de vorm te herstellen, moeten steeds herkenbaar zijn en tot een minimum worden beperkt.

Het imiteren van historische gebouwen in moderne materialen, waarbij in de vormgeving van het materiaalgebruik de indruk wordt gewekt, dat het om traditionele materialen gaat, is zondermeer uitgesloten. Een bekend verschijnsel in de binnenstad, is het bouwen in traditionele stijl, maar met moderne materialen zoals beton, waarbij in de betonnen gevels, een profilering wordt aangebracht, dat op rabat (beslagplanken) doet gelijken. Dit wordt internationaal als nep, namaak getypeerd en dient niet te worden toegestaan.

De kunst bij de vormgeving is om een juiste balans (verzoening) te vinden tussen nieuw (modern) en oud (historisch).

Artikel 2.2 Maat en schaal

Afhankelijk van de vormgeving dienen bouwwerken zich naar maat en schaal in te passen in de historisch bebouwde omgeving. Indien het straatbeeld wordt bepaald door een historische bebouwing met een bepaalde hoogte, dan is die hoogte maatgevend. Hetzelfde geldt voor de schaal c.q. massa (omvang of volume) van het bouwwerk. Het historisch straatbeeld is dan bepalend. In een straat met historische gebouwen van ongeveer min of meer dezelfde omvang, is die schaal maatgevend.

Het kan echter ook voorkomen, dat (vervangende) nieuwbouw ingeklemd zit tussen twee monumentale gebouwen, die gelegen zijn in een straat waar het proces van modernisering zich reeds heeft ingezet. In dergelijke gevallen, dient ter bescherming en behoud van de cultuurhistorische kwaliteit van de voornoemde gebouwen, nieuwbouw zich qua maat en schaal aan te passen aan de belendende historische gebouwen.

Blinde muren zijn niet toegestaan. Zowel op voetgangersniveau als op de bovenste bouwlagen moeten de gevels door verantwoorde plaatsing der raamopeningen een uitnodigende, vriendelijke indruk maken.

Artikel 2.3 Kleurgebruik

Vanwege de traditionele kleurstelling van de monumentale gebouwen in de historische binnenstad (wit voor de gevels, donkergroen voor de vensters en deuren en terra voor de bakstenen onderbouw), is een ruim gebruik van kleur en dan met name pasteltinten (zoals roze, rood, geel, en blauw) niet toegestaan, omdat anders een al te groot contrast ontstaat met de witte historische houten bebouwing.

Een strikte toepassing van de traditionele kleurstelling mag evenwel geen 'museumeffect' hebben.

Artikel 2.4. Materiaalgebruik

Een strikte toepassing van traditionele materialen is niet wenselijk en realistisch. Ten einde een eigentijdse architectuur, die in harmonie is met de historische omgeving, een kans te geven, is toepassing van moderne materialen al dan niet in combinatie met traditionele materialen toegestaan.

Vormgevers hebben bij deze eis een grotere mate van vrijheid en keuzemogelijkheid.

Artikel 2.5 Dakopbouw

Een ontwerper heeft, gelet op de karakteristieke dakopbouw in de historische binnenstad, keuzemogelijkheid uit diverse typen daken met steile kap (zadel dak, schild dak, mansarde dak). Een eigentijdse dakconstructie is toegestaan, mits deze het historisch dakpatroon in een bepaalde straat niet verstoort.

Toegevoegde elementen

Over het algemeen geldt dat, elementen die aan gevels of het dak van een gebouw zijn bevestigd w.o. reclameborden, zonweringen, schotelantennes, luifels, rolluiken, airconditioninginstallaties, en brandtrappen de gevel van een gebouw niet mogen domineren en het historisch stadsbeeld niet mogen verstoren.

Balkons

Balkons dien te worden uitgevoerd conform de volgende eisen:

Hardhouten kolommen afmeting 6" x 6"/ 8" x 8"

Hardhouten hoofdbalken afmeting 6" x 6" of 6" x 8"

Hardhouten vloerbalkenafmeting 5" x 5" of 6" x 6"

Hardhouten vloerdelen afmeting 1.25" x 12"

Hardhouten kapconstructie met dakbeschoot.

Rolluiken

Ter behoud van het historisch stadsgezicht mogen er geen gesloten rolluiken worden toegepast. Om toch enigszins tegemoet te komen aan de beveiligingswensen van eigenaren/gebuikers, is gesteld dat rolluiken tenminste 75% doorzichtig behoren te zijn. Rolluiken waar niet doorheen gekeken kan worden zijn onaantrekkelijk voor het straatbeeld, vanwege het gesloten karakter.

Om het gevelbeeld niet te verstoren is het noodzakelijk, dat de rolkast geïntegreerd wordt in de gevelopbouw of uit het zicht wordt geplaatst door plaatsing achter de gevel c.q. het plafond.

Reclameborden

Ondoordachte plaatsing van reclameborden kan leiden tot horizonvervuiling. Gevelreclames mogen nooit de gevel van een gebouw domineren en mogen het cultuurhistorisch karakter van een gebouw niet verstoren.

Bijlage bij bijzondere eisen t.b.v. bouwplannen in de historische binnenstad van Paramaribo en aangrenzende bufferzones.

Algemene karakteristiek van de historische bebouwing

Bij de beoordeling van bouwplannen door de Bouwcommissie, zoals bedoeld in artikel 4 lid 2 van de Bouwwet, wordt acht geslagen op het kenmerkende esthetische karakter van de historische bebouwing in de historische binnenstad en de twee bufferzones, zoals globaal begrensd in artikel 4 van het Staatsbesluit van 31 oktober 2001 (SB 2001 No. 74):

- a. de historische bebouwing kent een hoge mate van uniformiteit, grotendeels door het gebruik van hout en baksteen;
- b. vrijwel alle houten gebouwen, groot en klein, zijn door hun constructie, materiaalgebruik en vorm, sterk aan elkaar verwant;
- c. de gebouwde objecten in de historische binnenstad kunnen naar de constructie wijze in twee hoofdgroepen worden ingedeeld:

Groep 1: gebouwd in baksteen

- Naar de functies kunnen deze onderverdeeld worden in:
- Fort (Zeelandia)
- Militaire magazijn (gebouw 1790)
- Stadhuis (thans Ministerie van Financiën)
- Hof van Justitie
- Kerk (Hervormde kerk)
- Koffie waag
- Voorheen Herenhuizen (thans kantoren en zakenpanden)
- Vrijstaande keukens
- Bakhuisjes
- Sluis
- Tuinmuren
- Waterputten
- Waterreservoirs
- Grafzerken
- Kademuur en kadestoep

Groep 2: gebouwd in hout en bakstenen onderbouw

- Paleis
- Klooster
- Voorheen herenhuizen en middenstandhuizen (thans voornamelijk kantoren en zakenpanden)
- Scholen
- Synagoge

d. de bouwstijl voor wat de gebouwen betreft is, voor beide typen sober van
aantal basis elementen en gebouwd volgens standaard conceptie:

aard. De gebouwen zijn uitgerust met een

Plattegrond: doorgaans een rechthoekige plattegrond;

Dak: Steil dak (zadel dak, schild dak, mansarde dak), meestal hol gebogen bij de dakvoet en gedekt met leien, leipannen, gegolfde
gegalvaniseerde plaatijzer en in enkele gevallen met oud Hollandse pannen. De daken zijn meestal voorzien van dakkapellen in de vorm van
zadel dak al of niet hol gebogen; en lessenaarsdak. In sommige typen zijn brede dakkapellen in de langs richting, waarbij langsvlakken van de
hoofd gevel en kapellen in elkaar overgaan;

Gevels: Symmetrische gevels waarbij eenheid in de maten voor ramen en een andere eenheid in de maten van de penanten. De maat van de ramen 120 – 130 cm is daarbij groter dan de maat van de penanten en is dominant. De hoofdingang is geprononseerd met lijstwerken en de deur is meestal tweedelig en samengesteld met geprofileerde panelen. In enkele gevallen is behalve de paneeldeur, ook nog in de voorgevel een traliedeur aangebracht. In enkele gevallen is een decoratief element boven de voordeur aangebracht. De omlijsting van de hoofdingang reikt meestal tot de onderkant van de balklaag van de eerste verdieping, in elk geval hoger dan de ramen van de begane grond. De gevels zijn voorzien of van houten luiken, of van houten jalouziën of van roede schuiframen, of van “ Demerara windows “. Meestal is de bovenkant van de ramen en deuren voorzien van bovenlichten.

Skelet: Bij de houten gebouwen volgt het skelet in de langsgevel de wisselende breedte maten van ramen en penanten. De vloerbalken volgen bij de oudere gebouwen eveneens konsekwent dit principe en staan loodrecht op de langsgevel, waardoor op logische wijze de lasten van de vloerbalken op de stijlen in de wanden en gevels worden overgebracht (bintwerk). Men is later van dit principe afgeweken door de vloerbalken op gelijke afstand te plaatsen en op te leggen op een draagbalk die weer opgelegd is op de stijlen (zijwerk). Het skelet is aan de buitengevels bekleed met brede planken van maten groter dan 10” breed, of kantrecht gepotdekseld, soms voorzien van een kraal, of als geprofileerde beslag planken, soms voorzien van een kraal. Waar originele planken nog in de gevels voorkomen, zijn deze verschillend van breedte (“wat de boom gaf”), maar konsekwent zijn maatverschillen in alle vier gevels op dezelfde hoogten aangebracht. Aan de scheidingswanden is het skelet bekleed met brede geploegde delen. Het skelet is samengesteld uit stijl en regelwerk en voorzien van korbelen voor de stabiliteit. De houtafmetingen zijn vierkant. De verbindingen bestaan uit pen en gatverbinding, haaklassen etc. en getoogde hardhouten pennen.

De houtafmetingen van de hoogste verdieping is 4” x 4” vervolgens neemt bij de volgende lagere verdieping de maten met 2” toe. De vloerdelen zijn bij bintwerk 1 1/4 “ dik en breder dan 10” (“wat de boom gaf”). Bij zijwerk bestaat de mogelijkheid om de afstand tussen de vloerbakken te verkleinen, waardoor volstaan kan worden met een vloerdikte van 1”.

Onderbouw: De houten gebouwen zijn gefundeerd op in handgevormde bakstenen poeren variërend in hoogte boven maaiveld van circa 60 tot circa 220 cm (lage en hoge neuten). In die gevallen waar het gebouw op de rooilijn staat wordt aan de straatzijde tussen de poeren een funderingsmuur van bakstenen gemetseld. In sommige gevallen is alleen aan de buitengevels gemetselde poeren en zijn de binnenpoeren van hout. Soms is de funderingsmuur aan alle vier zijden tussen de poeren gemetseld. In enkele gevallen is het onderhuis als souterrain ingericht.

Stoep: Aan de straatzijde is meestal een fraai bewerkte eveneens in handvorm bakstenen gemetselde stoep. Het bovenvlak is met plavuizentegels afgewerkt. In enkele gevallen voorzien van smeedijzeren of gietijzeren reling.

Veranda: In sommige typen zowel bij de houten als stenen gebouwen komt men via een veranda in de woning. De veranda is meestal open, soms voorzien van een houten balustrade of balusters van smeedijzer of beplanking tot borstweringshoogte. In sommige gevallen boven de beplanking afwisselend gesloten met roede ramen en blindenramen. In het laatste geval is de voordeur bij de entree van de veranda. Het dak van de veranda komt voornamelijk als lessenaarsdak en halve schilddak voor. In enkele gevallen komt een zadeldak met tympaan voor. Het plafond bestaat meestal uit het dakbeschot bestaande uit beslag planken met of zonder kraal, soms geploegde delen. De daksporen zijn zichtbaar en van een kraal voorzien.

Voorbalkon: Voorbalkons zijn toegevoegde elementen, welke de gebouwwormen moesten verfraaien. Voorbalkons bij gebouwen op de rooilijn worden gedragen door de voorgevel en een jukwerk bestaande uit fraaibewerkte onderslagbalk, meestal 6" x 6" en fraaibewerkte stijlen meestal taps oplopend van 8" x 8" naar 6" x 6". Soms bestaan de stijlen uit een massieve kern van 6" x 6" en omtimmerd met op canneluren gelijkende passtukken en voorzien van boven en onder oplegstukken. Een andere verschijningsvorm van stijlen zijn over de gehele lengte in dezelfde diameter gedraaid, taps gedraaid of in " elkaar gedrukt " gedraaid. De stijlen zijn gefundeerd op fraai gemetselde stoepen of fraai gemetselde neuten. De verbindingen van onderslagbalk en stijlen zijn voorzien van fraaibewerkte consoles in hout. In enkele gevallen van smeedijzer.

De balkonvloerbalken rusten op de onderslagbalk en zijn eveneens fraai bewerkt, afmeting 4" x 4". Draagconstructie van het balkondak is van gelijksoortige karakter als van de balkonvloer. De balustraden zijn samengesteld uit gedraaide houten balusters met geprofileerde onder en boven regels of smeedijzeren spijlen met loden ornamenten met houten onder en boven regels.

Het dak is meestal samengesteld uit in het zicht blijvende daksporen, voorzien van een kraal en een bebording soms voorzien van een kraal. De dakvorm is of een lessenaarsdak of een halve schilddak. In sommige gevallen een zadeldak met tympaan.

Hoogte maten: De hoogten van funderingsmuur en hoogte van verdiepingen hangen samen met de voornaamheid van het gebouw. De volgende hoogte-maten komen bij enkele voorname gebouwen voor:

Vloer souterrain tot vloer beletage ca. 2.40 m;

Vloer beletage tot vloer 1° verdieping ca. 4.00m;

Vloer 1° verdieping tot vloer 2° verdieping ca. 3.20 m.

Overige verdiepingen idem.

Kleurgebruik: De historische binnenstad van Paramaribo stond bekend als een 'witte houten stad'. Traditioneel worden de volgende kleurstellingen gebruikt voor historische gebouwen: wit voor de gevels, donkergroen voor de vensters en deuren en rood voor de bakstenen onderbouw.

Raamformaat: Het traditionele raamformaat in de historische binnenstad is ongeveer 130cm breed x 220 cm hoog.